

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในสังคมทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะสังคมไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนานั้น บทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ ของสื่อมวลชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะสื่อมวลชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งข่าวสาร (Source of Information) ที่สำคัญของสมาชิกในสังคม เพราะประกอบด้วยเนื้อหาที่ให้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่านอย่างกว้างขวาง ดังนั้นศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนข้อมูลข่าวสารในการผลิตข่าวจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแหล่งข่าวด้านอื่น ๆ ในการศึกษาเรื่อง “ บทบาทของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในกระบวนการผลิตข่าวในสังคมสารสนเทศ ” ได้สรุปถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
2. การจัดองค์กรหนังสือพิมพ์
3. แนวคิดเกี่ยวกับข่าว
4. กระบวนการผลิตข่าว
5. แนวคิดเรื่องนายประจักษ์ข่าวสาร
6. การรวบรวมข้อมูลข่าวสารของนักข่าว
7. ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์
8. เทคโนโลยีในศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม มนุษย์เราจะสามารถทราบข่าวสาร เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าใกล้หรือไกลได้จากหนังสือพิมพ์

คำจำกัดความของหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการพิมพ์พุทธศักราช 2484 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งมีการจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม ” (สุรัตน์ นุ่มนนท์ , 2523)

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันเรื่อยไปเป็นลำดับ มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่น พับได้ มีจุดมุ่งหมายในการเสนอข่าวสาร และสิ่งที่น่าสนใจทั่วไป (Carter V. Good , 1956)

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม มนุษย์เราจะสามารถทราบข่าวสาร เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าใกล้หรือไกลได้จากหนังสือพิมพ์ (ครุณี หิรัญรักษ์ , 2529)

หนังสือพิมพ์รายวัน คือ หนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน มักจะพิมพ์ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ลงข่าวทุกชนิด เช่น ข่าวธุรกิจ ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง เป็นต้น โดยข่าวที่นำมาลงต้องเป็นข่าวสด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น หรืออย่างช้าไม่เกิน 2 - 3 วัน (Julion Adams , 1959)

โดยทั่วไปแล้ว หนังสือพิมพ์จะมีระยะเวลาการออกในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เป็นรายวันหรือรายปักษ์ เป็นต้น ลักษณะที่เด่นเฉพาะของหนังสือพิมพ์คือเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้เขียนเล่มเหมือนหนังสือหรือนิตยสารทั่วไป (ครุณี หิรัญรักษ์ , 2529)

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญมากประเภทหนึ่ง เป็นสื่อที่ให้ข่าวสารและรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่านได้ทราบ ไม่ว่าเหตุการณ์นั้นจะอยู่ใกล้หรือไกล หนังสือพิมพ์ได้มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก และมีความใกล้ชิดกับการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองของประเทศ โดยเฉพาะสังคมประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย

หนังสือพิมพ์เป็นกิจการที่มนุษย์สร้างขึ้นมารับใช้มนุษย์ หนังสือพิมพ์จึงเป็นประหนึ่งสถาบันสาธารณะ (Quasi Public Institution) ซึ่งควรจะต้องทำหน้าที่รับใช้สังคม และสาธารณชนต่าง ๆ ดังนี้ (Duane Bradley , 1971)

1. ภาระหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร (To provide information) อาจกล่าวได้ว่าหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ก็คือ การแสวงหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ ซึ่งสามารถนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ข่าว บทความ สารคดี ฯลฯ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือข่าวจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์มากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างถูกต้อง และสามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ได้ด้วยตนเอง

2. ภาระหน้าที่ในการเสนอความคิดเห็น หรืออธิบายความหมายต่าง ๆ (To offer guidance to explain the meaning of the news) กล่าวคือ เป็นการชี้แนะแนวทางหรืออธิบายไขความหมายของข่าว ซึ่งหนังสือพิมพ์สามารถทำได้โดยการรายงานข่าว หรือจับประเด็นข่าวที่สำคัญมาวิพากษ์วิจารณ์ โดยอธิบายทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังของข่าวนั้น ๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากปัญหาที่เป็นข่าวดังกล่าว โดยปกติแล้ว การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ จะกระทำผ่านคอลัมน์มากกว่าที่จะเสนอแนะในการรายงานข่าว เพราะข่าวนั้นเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น การแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะอยู่ในรูปของบทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น

3. ภาระหน้าที่ในการให้ความบันเทิง (To provide entertainment) หมายถึง ความบันเทิงที่ผู้อ่านได้รับจากการอ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดและพักผ่อนสมองไปด้วยในเวลาเดียวกัน

4. ภาระหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ (To serve the public) หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ที่จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ การกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชน อาจทำได้โดยรายงานข่าวให้รัฐบาลได้รู้ถึงความไม่ยุติธรรมที่ประชาชนได้รับ ขณะเดียวกันก็ต้องคอยกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยแท้จริง เช่น การเปิดคอลัมน์รับเรื่องร้องทุกข์ การตอบปัญหาต่าง ๆ การช่วยลงข่าวการกุศล เป็นต้น

5. ภาระหน้าที่ในการเป็นองค์กรธุรกิจ (To stay in business) เพื่อให้หนังสือพิมพ์อยู่ได้ตลอดไป หนังสือพิมพ์จะต้องมีผู้ซื้อเพียงพอ และจะต้องมีโฆษณามากพอที่จะได้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายและเป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไปด้วย ปกติหนังสือพิมพ์ได้รับรายได้จากการขายหนังสือพิมพ์เองประมาณหนึ่งในสามของจำนวนเงินรายรับทั้งหมดเท่านั้น ส่วนเงินรายได้ที่เหลืออีกสองในสามได้มาจากการขายโฆษณา

โดยทั่วไปแล้ว หนังสือพิมพ์ได้ชื่อว่าเป็นสื่อมวลชนที่สามารถเสนอเนื้อหาได้ปริมาณมาก และเสนอรายละเอียดของข่าวได้อย่างลึกซึ้งที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนประเภทอื่น ข่าวสารต่าง ๆ ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอต่อสาธารณชนในแต่ละวันนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ หรือจะช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็น อันจะนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้อ่านไม่มากนักน้อย

เฟรเซอร์ เอฟบอนด์ (Fraser F. Bond , 1995) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยของมวลชนนั่นเอง กล่าวคือ หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้อ่านสามารถเรียนรู้วิชาการต่อไปนี้ได้

1. ประวัติศาสตร์ปัจจุบัน หนังสือพิมพ์ออกจำหน่ายก็เพื่อการเสนอข่าว คั้งนั้นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ใดก็ตามจะปรากฏขึ้นพร้อมเรื่องราวและรายละเอียดทั้งหมดในหน้าหนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้อ่านได้รับทราบความเป็นไปของเหตุการณ์ทั่วไป

2. การเมืองการปกครอง ในสหรัฐอเมริกาในสมัยก่อนนั้น หนังสือพิมพ์จะอุทิศเนื้อที่ส่วนใหญ่ให้กับข่าวการเมืองและการปกครอง ซึ่งในบางครั้งเป็นเพียงการโฆษณาชวนเชื่อเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีการเสนอข่าวอย่างระมัดระวังและมีความยุติธรรมมากขึ้น ทำให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องมากขึ้นกว่าในอดีต

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง นอกจากทำให้ประชาชนได้เข้าใจเรื่องการเมือง การปกครองภายในประเทศแล้ว ยังทำให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างชาติ ตลอดจนได้รู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

4. วิทยาศาสตร์และสิ่งประดิษฐ์ เมื่อมีการค้นพบใหม่ ๆ ทฤษฎีใหม่ ๆ ในสาขาวิชาการต่าง ๆ จะทำให้ประชาชนได้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นความรู้ตามหลักวิชาการที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง

5. อาชีพและงานธุรกิจ นอกจากจะได้รับทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้อ่านยังได้รับรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสินค้าที่เกิดขึ้นใหม่ กฎหมายใหม่ ความก้าวหน้าในวงการแพทย์ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความรู้ และไม่หลงเชื่อคำโฆษณาต่าง ๆ ที่ไม่เป็นความจริง นับเป็นการสร้างความรู้อีกด้านหนึ่ง

6. เศรษฐศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ เช่น เรื่องการว่างงาน การประท้วงในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

7. จิตวิทยาและสังคมวิทยา เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวส่วนใหญ่ที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์นั้น จะเกี่ยวกับบุคคลหรือพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น ทั้งที่เป็นพฤติกรรมปกติและไม่ปกติ ทำให้ผู้อ่านได้มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมศาสตร์

8. การศึกษา เนื้อหาที่เสนอในคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานในสาขาวิชาการต่าง ๆ ทั้งสิ้น

9. สุขภาพอนามัย นับว่าเป็นการก่อให้เกิดคุณค่าแก่หนังสือพิมพ์เป็นอย่างมากที่หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ มีผู้เชี่ยวชาญในการเขียนเรื่องในด้านสุขภาพอนามัย

10. อุดมคติชีวิต ผู้อ่านสามารถเรียนรู้ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญได้จากการอ่านผลงานความสำเร็จในด้านต่าง ๆ หรือความล้มเหลวในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็ประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตของผู้อ่านอีกทางหนึ่ง

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีส่วนได้เปรียบสื่อมวลชนประเภทอื่นหลายประการ เช่น

1. เป็นสื่อที่มีราคาถูกเมื่อเทียบกับสื่อประเภทอื่น ๆ
2. เป็นสื่อมวลชนที่สามารถเก็บข้อมูลไว้ได้นาน
3. สามารถนำมาอ้างอิงได้ภายหลัง
4. หนังสือพิมพ์สามารถเสนอได้ทั้งภาพและตัวอักษร ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ
5. หนังสือพิมพ์สามารถเสนอเนื้อหาได้อย่างละเอียด
6. ผู้อ่านสามารถย้อนกลับมาอ่านเมื่อไรก็ได้
7. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีน้ำหนักเบา สามารถนำติดตัวไปได้ง่าย
8. หนังสือพิมพ์ช่วยในการเสนอแนะ หรือแนะนำให้แก่สังคมหรือผู้อ่าน

สำหรับข้อจำกัดของหนังสือพิมพ์ก็มีเช่นกัน คือ

1. ผู้รับสารที่อ่านหนังสือไม่ออกจะไม่สามารถรับสื่อประเภทนี้ได้
2. หนังสือพิมพ์จะรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามที่ตนเองเห็นเท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดวิจารณ์ว่าเป็นการมองข่าวสารในวงแคบ

ตามหลักวิชาวารสารศาสตร์ หนังสือพิมพ์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
(พิระ จิโรสภณ , 2528)

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณ เพราะเป็นที่นิยมของผู้อ่านเป็นจำนวนมาก และมีจำนวนจำหน่ายค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม จำนวนจำหน่ายนี้ก็ได้เป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญเพียงอย่างเดียว เนื้อหาและวิธีการเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ก็ต่างจากหนังสือพิมพ์อื่น ข่าวที่เสนอส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่ร่าเริงอารมณ์ผู้อ่าน เช่น ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวอาชญากรรม ข่าวเกี่ยวกับเรื่องของคนธรรมดา ข่าวความขัดแย้งและความรุนแรงต่าง ๆ ที่คนทั่วไปสนใจ บางทีข่าวประเภทนี้ถูกเรียกว่า ข่าวเบา (Soft News) นอกจากนี้รูปแบบการเขียนข่าวจะเต็มไปด้วยจินตนาการและสีสันส่วนมากจะใช้ภาษาตลาด

2. หนังสือพิมพ์ประเภทเชิงคุณภาพ (Quality Newspaper) หนังสือพิมพ์นี้ส่วนใหญ่จะเสนอเนื้อหาที่เป็นข่าวหนัก (Hard News) เช่น ข่าวสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งข่าวประเภทนี้จะมุ่งสนองความรู้ ความคิดเห็นเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนแก่ผู้อ่านในระยะยาว (Delayed rewards) นั้นหมายถึงจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ และนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ส่วนรูปแบบของการเขียนข่าวจะมีลักษณะจริงจังกว่า

อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะแยกหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทออกจากกันโดยเด็ดขาด เพราะหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันนี้จะพยายามเสนอเนื้อหาโดยผสมผสานลักษณะของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเข้าด้วยกัน คือเสนอทั้งข่าวหนักและข่าวเบา ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะถูกจัดอยู่ในประเภทใดก็ตาม ต่างมีหน้าที่เหมือน ๆ กัน ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน ก็จะต้องทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสารความรู้ ความบันเทิง เพียงแต่หน้าที่ในแต่ละอย่างจะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันไปตามจุดยืน หรือจุดขายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

การจัดองค์กรหนังสือพิมพ์

โดยทั่วไปองค์กรหนังสือพิมพ์จะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ฝ่าย คือ (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2529)

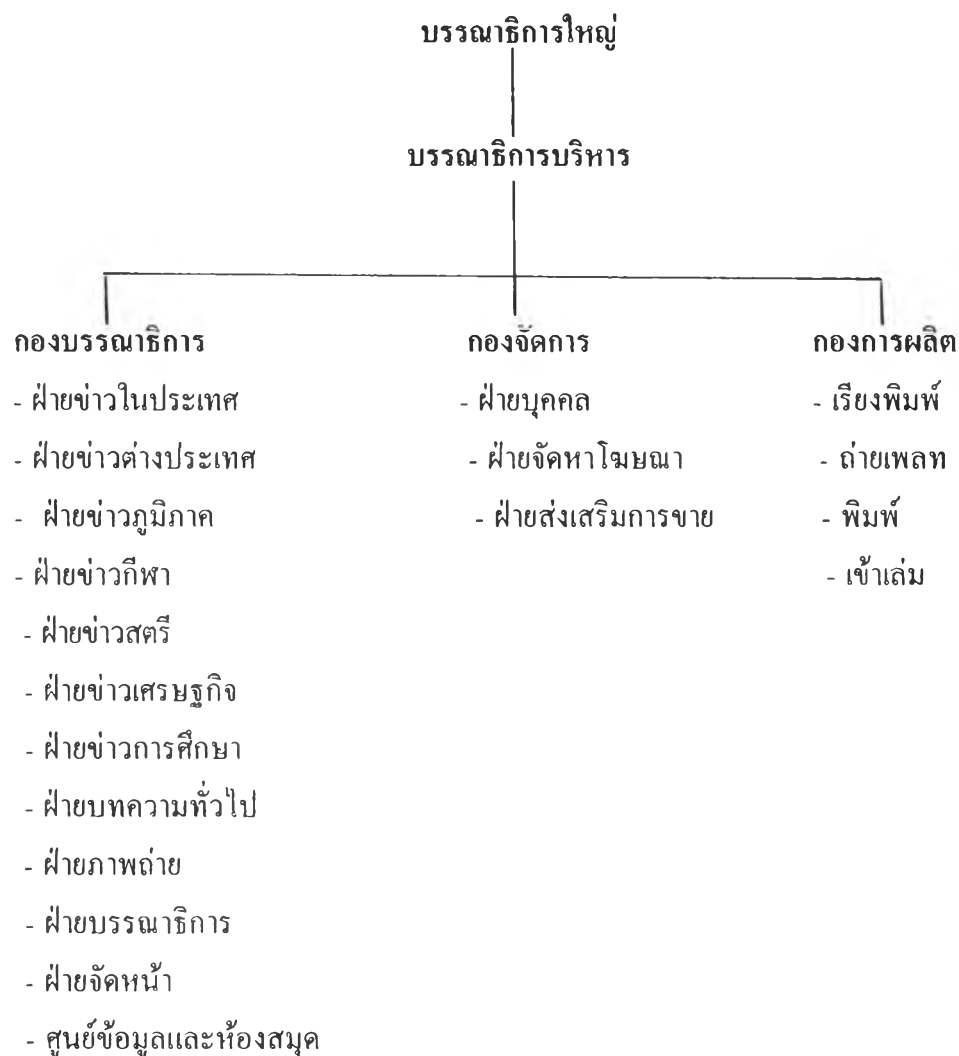
1. ฝ่ายบรรณาธิการ (Editorial Department) ความรับผิดชอบของฝ่ายบรรณาธิการ คือ การจัดเตรียมเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับก่อนที่จะส่งพิมพ์ โดยเริ่มจากการแสวงหาข่าว รวบรวมข่าว บทความ ฯลฯ นอกจากนี้กองบรรณาธิการอาจจะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกไปอีก เช่น ฝ่ายข่าวต่างประเทศ ข่าวในประเทศ หรือฝ่ายข่าวกีฬา เป็นต้น และหากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นมีการจัดตั้งห้องสมุดหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดนั้นจะมีฐานะเป็นแผนกหนึ่งในกองบรรณาธิการ

2. ฝ่ายจัดการ (Business Department) มีหน้าที่รับผิดชอบด้านธุรการ การตลาด การจัดจำหน่าย การขายเนื้อที่โฆษณา ตลอดจนการจัดส่ง เป็นต้น

3. ฝ่ายการผลิต (Mechanical Department) รับผิดชอบเรื่องการพิมพ์ เช่น การเรียงพิมพ์ การพิสูจน์อักษร เป็นต้น

องค์กรทั้งสามฝ่ายข้างต้นต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างต้องประสานกันอย่างใกล้ชิด หากขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไป หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งล่าช้า จะมีผลทำให้หนังสือพิมพ์ไม่สามารถออกทันเวลาได้ โดยทั่วไปแล้ว ลักษณะการแบ่งองค์กรหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน มีสายการบริหารงานไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ มีการจัดรูปแบบตามความรับผิดชอบ สรุปได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

การจัดองค์กรการทำงานของหนังสือพิมพ์อาจสรุปได้ตามแผนผังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 การจัดองค์กรการทำงานของหนังสือพิมพ์ (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2529)

ฝ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีความรับผิดชอบต่อไปนี้

บรรณาธิการใหญ่ รับผิดชอบด้านการวางแผน ทั้งการเสนอเนื้อหาและทางด้านธุรกิจ

บรรณาธิการบริหาร รับผิดชอบในการจัดทำหนังสือพิมพ์ให้ออกมามีคุณค่า และทันเวลา บางครั้งเรียกตำแหน่งนี้ว่า หัวหน้ากองบรรณาธิการ หน้าที่หลักคือ รับผิดชอบการเสนอเนื้อหาสาระ เช่น ข่าว บทความ สารคดีต่าง ๆ

บรรณาธิการข่าวในประเทศ รับผิดชอบข่าวในประเทศทั้งหมด และจะต้องดูแลตรวจพิจารณาคัดเลือกข่าว ก่อนที่จะนำส่งไปยังบรรณาธิการข่าว

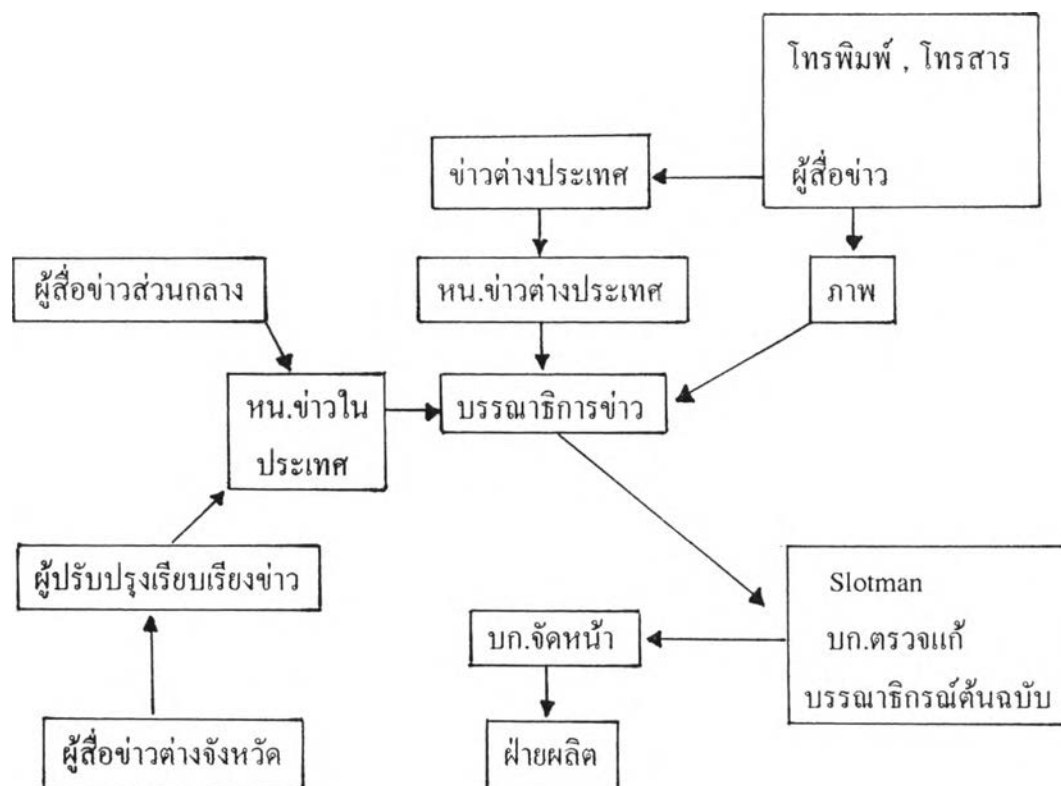
บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ รับผิดชอบงานข่าวต่างประเทศ

บรรณาธิการภาพ รับผิดชอบเกี่ยวกับภาพถ่ายและภาพข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์

บรรณาธิการข่าว ตำแหน่งนี้จัดได้ว่าเป็นตำแหน่งหนึ่งที่มีความสำคัญรองลงมาจากบรรณาธิการบริหาร ความสำเร็จของบรรณาธิการข่าวคือ จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องการนำข่าว หรือภาพลงตีพิมพ์ รวมทั้งการคัดเลือกข่าว หรือการกำหนดความสั้นยาวของข่าว

นอกจากนี้ ยังมีบรรณาธิการฝ่ายอื่น ๆ อีก เช่น บรรณาธิการตรวจต้นฉบับ บรรณาธิการบทความ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว รูปแบบการทำงานในกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมักจะคล้ายกัน แนวทางเดินทางของข่าว ลักษณะการทำงาน และความเกี่ยวพันในการทำงานของแต่ละส่วนในกองบรรณาธิการ มักจะมีหลักสำคัญ ๆ ที่เหมือนกัน ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 การทำงานในกองบรรณาธิการ (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2529)

จากแผนภาพดังกล่าว สามารถอธิบายแนวทางการทำงานของกองบรรณาธิการได้ดังนี้

เมื่อผู้สื่อข่าวพบเห็นหรือรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ หน้าที่ของผู้สื่อข่าว คือ รวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้กับบรรณาธิการข่าวแต่ละประเภท ต่อจากนั้นบรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้ปรับปรุง เรียบเรียงข่าว ตรวจสอบ และคัดกล่าอีกชั้นหนึ่ง โดยจะมีการประชุมที่โต๊ะประชุมข่าว (Copy Desk) ร่วมกันกับหัวหน้าข่าวฝ่ายอื่น ๆ ด้วย ในขั้นตอนนี้บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าโต๊ะ (Slotman) เพื่อทำการบรรณาธิการข่าว ก่อนที่จะนำส่งข่าวไปให้บรรณาธิการแต่ละฝ่ายนำไปตีพิมพ์ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

ในการศึกษาวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ (Communication Arts) ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การสื่อสารมวลชน หรือวาทวิทยา และการแสดงก็ตาม จำเป็นที่ผู้ศึกษาจะต้องเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับ “ ข่าว ” (News) เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เรื่องของข่าวเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร กล่าวคือเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของการสื่อสารที่เรียกว่า สาร (Message) ซึ่งพฤติกรรมของการรายงานข่าว และการเขียนข่าวเปรียบเทียบกับได้กับพฤติกรรมของผู้แปลรหัสข่าวสาร (Encoder) แสวงหาและรวบรวมเหตุการณ์ข้อเท็จจริงอันเป็นวัตถุดิบมาเรียบเรียงใหม่ในรูปของ “ ข่าว ” และบทความสำหรับตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือสื่อประเภทอื่น ๆ

สำหรับหนังสือพิมพ์แล้ว ข่าวถือว่าเป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์รายวันที่เดียว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ข่าวเป็นวัตถุดิบที่มีสาระสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ (พินิจ นันทวิจิตรณ์ , 2528)

ความหมายของคำว่า “ ข่าว ” มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะมองแง่มุมของเหตุการณ์อย่างไร ทำให้นิยามของคำว่า “ ข่าว ” เป็นไปอย่างกว้างขวาง ดังนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2529)

ข่าว คือ เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ประชาชนสนใจใคร่รู้

ข่าว คือ รายงานของเหตุการณ์ที่ปัจจุบัน มีความยุติธรรมทันเหตุการณ์ ถูกต้อง กระจัดรัด และเที่ยงตรง

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนสนใจ

ข่าว คือ สิ่งที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ตัดสินใจเลือกลงพิมพ์ เพื่อเสนอต่อผู้อ่าน

ข่าว คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความสำคัญ ฯลฯ

หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ กลอเลียส วีคลีย์ (Collier ' s Weekly) ได้รายงานผลการสัมมนาเกี่ยวกับความหมายของข่าวและได้ให้คำนิยามของคำว่า “ข่าว” ดังนี้ (ยงยุทธ รัชศาสตร์ , 2530)

ข่าว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและประชาชนให้ความสนใจ

ข่าว คือ ข้อเท็จจริงที่สำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เหตุการณ์หรือแนวคิดที่ปลุกชนให้ ความสนใจ ซึ่งมีผลหรือมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ หรือความผาสุกของมนุษย์

ข่าว คือ สิ่งที่ผู้อ่านต้องการทราบ

ข่าว คือ ความถูกต้องและความทันต่อเวลาของสิ่งที่เกิดขึ้น การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งเรื่องต่าง ๆ ที่สามารถจำแนกออกมาเสนอ เพื่อความพอใจหรือเพื่อความสนใจของผู้อ่านได้

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนต้องการจะอ่านและสิ่งดังกล่าวนั้นจะต้องไม่ละเมิดบทบัญญัติ แห่งกฎหมายและศีลธรรม

สำหรับนักสื่อสารมวลชน หรือนักหนังสือพิมพ์มักให้ความหมายของคำว่า “ข่าว จาก ประสบการณ์ของตนเอง เช่น “ ข่าวคือสิ่งที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ตัดสินใจเลือกลงพิมพ์ เพื่อเสนอต่อผู้อ่าน ” (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2529)

กล่าวได้ว่า “ข่าว” คือรายงานของเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่น่าสนใจมิใช่เพียงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวที่มีคนรายงานมาให้เราทราบ สาละสำคัญของข่าวต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่าประชาชน ควรรับทราบ ทั้งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการข่าวจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่า เหตุการณ์ใดควรได้รับการรายงานหรือไม่ (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2529)

อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความของคำว่า “ข่าว” ก็ยังยากที่จะกำหนดเป็นการตายตัว เพราะสิ่งที่ควรเป็นข่าวมักจะต้องสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลายประการ เช่น

1. ข่าวต้องเป็นข้อเท็จจริง (Facts)
2. ข่าวไม่จำเป็นต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์ปัจจุบันเท่านั้น เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้วอาจเป็นข่าวได้เมื่อได้รับการรายงานเผยแพร่ใหม่ ขณะเดียวกันเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดแต่คาดว่าจะเกิดขึ้นก็อาจเป็นข่าวได้
3. ข่าวอาจมีความสำคัญเต็มไปดด้วยคุณค่าทางข่าวของสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่จัดเป็นข่าวของอีกสังคมหนึ่งเลยก็ได้
4. สิ่งที่เป็นข่าววันนี้อาจไม่เป็นข่าวของวันพรุ่งนี้ก็ได้
5. เหตุการณ์หนึ่งอาจเป็นข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง แต่เหตุการณ์เดียวกันอาจไม่ปรากฏเป็นข่าวของหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งในสังคมเดียวกันได้ ขึ้นอยู่กับนโยบายและประเภทของหนังสือพิมพ์
6. สิ่งที่สำคัญที่สุดของข่าวควรประกอบไปด้วย ความน่าสนใจ และ ความสำคัญ กล่าวคือ ข่าวที่น่าสนใจอาจไม่มีความสำคัญเลย และข่าวที่สำคัญมักไม่น่าสนใจ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั่วไปพยายามผสมผสานสองสิ่งนี้เข้าด้วยกันในการเสนอข่าวเสมอ

จากคุณลักษณะดังกล่าวพอจะมองเห็นได้ว่า ข่าวที่แท้จริงควรประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ข้อ คือ ความน่าสนใจ (Interest) ข้อเท็จจริง (Facts) และผู้อ่าน (Readers) ดังนั้นงานสำคัญของผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จึงต้องพยายามทำให้ข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่น่าสนใจต่อกลุ่มผู้อ่านของตนให้มากที่สุด ทั้ง 3 ข้อ มีความสัมพันธ์กันพอจะเขียนเป็นภาพได้ดังนี้ (มาติ บุญศิริพันธ์ , 2526)

ดังนั้นงานสำคัญของผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จะต้องพยายามหาข้อเท็จจริงให้เป็นที่สนใจของผู้อ่าน การมองข่าวของผู้อ่านกับผู้ที่ทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวนั้นแตกต่างกัน ผู้อ่านต้องการทราบในสิ่งที่ตนต้องการทราบเท่านั้น แต่ผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จะต้องเป็นผู้ต้องการทราบ ต้องการเห็นไปทุกอย่างเพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้รับทราบ และที่สำคัญยังต้องสมมติตัวเองว่าเป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์หรือเป็นตัวแทนของประชาชนตลอดเวลา

การรายงานข่าว หรือการสื่อข่าว (News Reporting) เป็นกระบวนการปฏิบัติงานด้านวารสารศาสตร์ นับตั้งแต่การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการประเมินคุณค่าทางข่าว การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และการเขียนข่าวเพื่อนำเสนอข่าวต่อผู้อ่าน หรือผู้รับสารได้ทราบต่อไป

การสื่อข่าวนอกจากจะมีความสำคัญในการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้แล้ว ยังมีความสำคัญต่อชุมชนและสังคมอีกด้วย

การรายงานข่าว หรือการสื่อข่าว หมายถึง การปฏิบัติงานด้านวารสารศาสตร์ ซึ่งมีกระบวนการในการปฏิบัติงาน ดังนี้ (ฉอาน วุฒนิกรมรรักษ์ , 2525)

1. การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูล
2. การประเมินคุณค่าทางข่าว
3. การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน
4. การเขียนข่าว

1. การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูล เป็นขั้นตอนแรกของการสื่อข่าว ซึ่งจะต้องค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลนี้อาจได้มาจากเอกสารบันทึก ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ หนังสืออ้างอิง การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการสืบสวนหาข้อเท็จจริงที่อยู่เบื้องหลัง เป็นต้น

2. การประเมินคุณค่าทางข่าว เมื่อได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนั้นก็จะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาประเมินคุณค่าทางข่าว โดยอาจจะประเมินจากองค์ประกอบของข่าว รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ด้วย

3. การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน หลังจากได้คัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอแล้ว ขั้นตอนต่อมาจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดต่าง ๆ ให้ถูกต้องและครบถ้วน โดยยึดหลักคุณภาพของข่าวที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้อ่านนั้นเกิดความคลาดเคลื่อน

4. การเขียนข่าว หลังจากที่ได้รวบรวมข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ แล้ว ก็นำมาแยกแยะประเด็นที่จะเขียนเป็นข่าว โดยอาศัยโครงสร้างและรูปแบบการเขียนข่าว เพื่อนำเสนอข่าวต่อผู้อ่านหรือผู้รับสารต่อไป

การรายงานข่าว หรือการสื่อข่าว นั้นมิได้มีความสำคัญเพียงแต่ช่วยให้สื่อมวลชน ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ ได้ปฏิบัติหน้าที่พื้นฐาน คือ ภาระหน้าที่ในการแจ้งข่าวสาร (To Inform) ให้สาธารณชนได้รับรู้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น หากแต่การสื่อข่าวยังมีความสำคัญต่อชุมชนและสังคมอีกมากมายหลายประการ คือ (จอห์น วุซนิกรมรภักษา , 2525)

1. การสื่อข่าวช่วยเตือนให้ผู้คนในชุมชน และสังคมได้รับรู้ถึงภัยอันตรายที่ใกล้จะเกิด หรือที่กำลังกรายเข้ามาสู่ชุมชนได้ระมัดระวังตัว และป้องกันภัยอันตรายนั้นล่วงหน้า เช่น เตือนภัยเรื่องการก่อตัวของพายุ การบุกโจมตีของข้าศึก เป็นต้น

2. การสื่อข่าวเป็นการให้ข่าวสารเกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้หลังไหลไปสู่สาธารณชนกว้างขวางขึ้น อาทิ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานะของตลาดหุ้น การให้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานะการจราจรติดขัดในท้องถนนบางสาย

3. การสื่อข่าวช่วยลดความไม่แน่ใจในสถานะความมั่นคงของสังคมที่สาธารณชนกำลังหวาดวิตกอยู่ลงไปได้ รวมทั้งยังช่วยให้สังคมเกาะเกี่ยวกันสนิทแนบแน่นยิ่งขึ้น

4. การสื่อข่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และความคิดเห็นของผู้คนในสังคมไปในทางที่ดีขึ้น

5. การสื่อข่าวก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ อันอาจนำไปสู่การสร้างสาธารณมติ (Public Opinion) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม

การรายงานข่าว หรือการสื่อข่าว เป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รายงานข่าว หัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการ จำเป็นต้องทราบว่าข่าวคืออะไร เหตุการณ์ข้อเท็จจริงใดสมควรที่จะได้รับเลือกให้เป็นข่าว และข่าวชนิดใดเป็นข่าวที่มีคุณภาพอย่างที่ต้องการ

กระบวนการผลิตข่าว

กระบวนการผลิตข่าว (News Production Process) โดยทั่วไปหมายถึง กิจกรรมทุก ลำดับขั้นตอนของการทำงานที่เกิดขึ้นภายในองค์กรข่าว ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของกองบรรณาธิการ จนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตสุดท้ายอันได้แก่ ตัวหนังสือพิมพ์เพื่อนำ เสนอไปสู่ผู้อ่านต่อไป (John Hartley , 1985)

กระบวนการผลิตข่าวมี 4 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นวางแผนการผลิต (News Planning)** คือการเตรียมการผลิตที่สอดคล้องกับ นโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการรายงานข่าว การวางแผนระยะ ยาวนั้นเป็นการวางแผนระดับนโยบายรวมของหนังสือพิมพ์ และสามารถมองเห็นผลที่จะเกิดตาม มาในอนาคต ส่วนการวางแผนระยะสั้นเป็นการมองการผลิตข่าวรายวัน สิ่งที่สำคัญคือการตัด สิ้นใจ การพิจารณาถึงองค์ประกอบขององค์กรหนังสือพิมพ์ และสถานการณ์ในขณะนั้น

ในขั้นวางแผนการผลิตอาจจะกำหนดสิ่งที่จำเป็นต่าง ๆ ไว้ด้วย เช่น ตัวนักข่าวผู้ติดตาม รายงานข่าว วิธีการเลือกทำข่าว และตารางเวลาทำข่าว เป็นต้น การวางแผนที่ดีนั้นจะต้องมี ความยืดหยุ่นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจะต้องมีแผนฉุกเฉินเพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิด ขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน

2. **ขั้นรวบรวมข่าว หรือ ขั้นสื่อข่าว (News Gathering)** คือการรวบรวมข้อมูลทั้ง หมดที่ต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ หรือการสังเกตการณ์ การผลิตข่าวนั้นมี ความสัมพันธ์กับการรวบรวมข่าว ตลอดจนวัตถุดิบที่เป็นข้อมูลและตัวนักข่าวที่ติดตามรายงาน ข่าว วิธีการรวบรวมข่าว หรือสื่อข่าว นั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานการณ์แต่ละประเภทว่า เหมาะสมกับการสื่อข่าวชนิดใด

3. **ขั้นคัดเลือกและบรรณาธิกรณ (News Selection and Editing)** คือการกลั่น กรองคัดเอาข้อมูลเฉพาะที่มีความต้องการ หรือการทำหน้าที่ของ “ Gatekeeper ” นั่นเอง การ คัดเลือกข่าวเป็นการพิจารณาตัดสินใจจำกัดขอบเขตของเรื่องต่าง ๆ ให้น้อยลง เพื่อจะได้ข่าวที่ ตรงตามความต้องการไปปรากฏอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิตข่าว

4. **ชั้นนำเสนอ (News Presentation)** คือการนำเอาเรื่องที่ได้รับการคัดเลือกและบรรณาธิกรณแล้วไปนำเสนอโดยการตีพิมพ์เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ เพื่อให้กระจายไปสู่ผู้อ่าน ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิตข่าว

แนวคิดเรื่องนายประตูข่าวสาร

แนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ “ผู้กรองสาร” (Gatekeeper) นี้ มาจากข้อเขียนของ เค. เลวิน ซึ่งให้ข้อสังเกตว่าข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่าง ๆ อันประกอบไปด้วย บริเวณประตูที่ซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือโดยวินิจฉัยของผู้เฝ้าประตูเองว่าจะยอมให้ข่าวสารใดไหลผ่านไปได้หรือไม่

Wilbur Schramm กล่าวว่า ผู้กรองสารหรือนายทวารข่าวสารเป็นผู้มีสิทธิในการเปิดหรือปิดข่าวสารที่ส่งผ่านไปยังประชาชน เป็นเสมือนนายทวารของการรับข่าวสารของประชาชน (เมตตา กฤตวิทย์ , พักษิ เษยจรรยา และ ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ , 2530)

ในกระบวนการสื่อสารนั้นจะต้องมีการส่งข่าวสารผ่านทางช่องการสื่อสาร และในช่องทางนี้จะต้องมีผู้หนึ่งที่ทำหน้าที่ในการกั้นกรองข่าวสาร และผู้ที่กั้นกรองนี้คือ ผู้กรองสาร ในช่องทางการสื่อสารแบบเป็นทางการ ผู้กรองสารก็คือ นักข่าว บรรณาธิการข่าวของหนังสือพิมพ์นั่นเอง โดยบุคคลเหล่านี้ถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญ และมีหน้าที่ต้องตัดสินใจว่าข่าวสารอย่างใดที่ควรเผยแพร่ และข่าวสารใดไม่ควรส่งหรือเผยแพร่ออกไป ด้วยหน้าที่ดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้กรองสารเป็นผู้ที่มักได้รับความเชื่อถือมากกว่าคนอื่น (เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ , 2530)

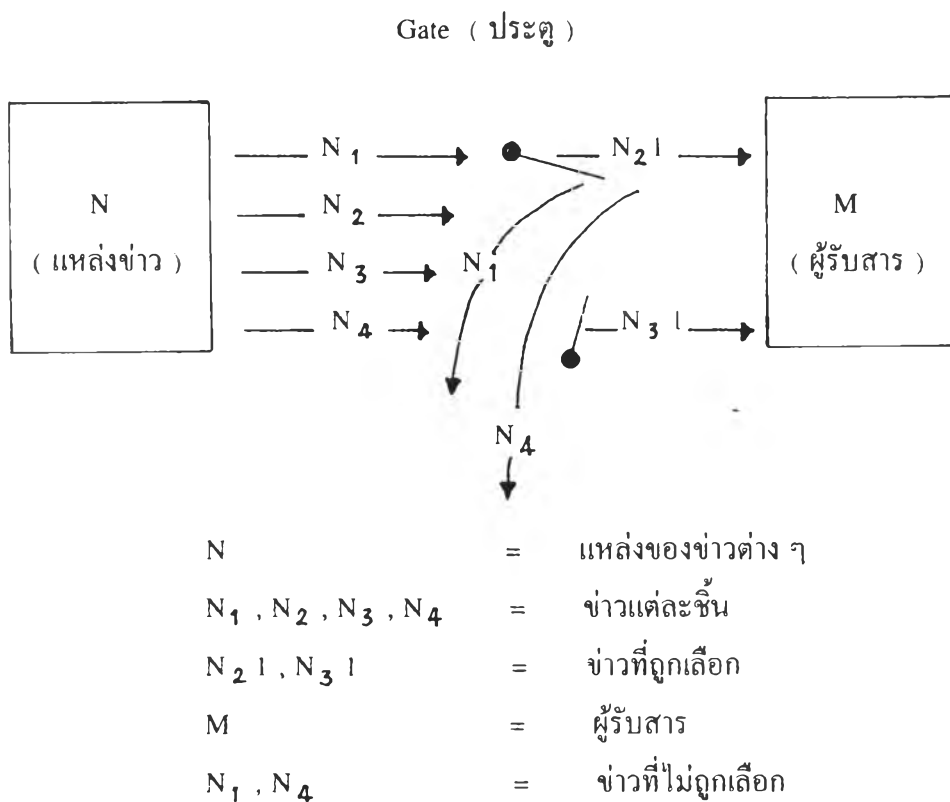
มาลี บุญศิริพันธ์ ได้กล่าวว่า ผู้สื่อข่าวคือ ผู้กรองสารสำคัญคนแรกในกระบวนการคัดเลือกข่าวของสื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวต้องมีความชำนาญและความสามารถในการตัดสินใจว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับการพิจารณาให้เผยแพร่ เนื่องจากผู้สื่อข่าวคือบุคคลแรกที่เข้าถึงเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด และเป็นด่านแรกของข่าวสารซึ่งจะน่าสนใจหรือดีหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถและความเอาใจใส่ในการเลือกสรร ตัดสินใจของผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ (มาลี บุญศิริพันธ์ , 2526)

บุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งที่เป็นผู้กรองสารคนต่อไปในการดูแล แสวงหา รวบรวม พิจารณา และเรียบเรียงเพื่อนำเผยแพร่ คือ บรรณาธิการข่าว หรือหัวหน้าข่าว ในหน่วยงาน หนึ่งอาจมีบรรณาธิการข่าวหลายคนก็ได้ ในการพิจารณาประเด็นข่าวเพื่อการเผยแพร่นั้น ก็จะ คำนึงถึงนโยบาย และความสนใจของผู้รับสารประกอบกัน ก่อนที่จะทำการตกแต่งข่าว และจัด เรียงความสำคัญข่าว รวมถึงการกำหนดเวลาในการนำเสนอข่าวเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ดังนั้นผู้กรองสารจึงเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งสารของหนังสือพิมพ์ เป็นบุคคล ที่ควบคุมการไหลของข่าวสาร ตัดสินว่าข่าวอะไรควรส่งต่อไป หรือข่าวอะไรควรตัดออกไป ทั้งหมด ซึ่งได้แก่ นักข่าว บรรณาธิการ ผู้เขียน ผู้พิมพ์ นั่นเอง

D.M. White ได้ใช้แนวความคิดเรื่องนี้ในการศึกษาถึงกิจกรรมของบรรณาธิการข่าวโทร พิมพ์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกันฉบับหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวเพื่อพิมพ์ ในหนังสือพิมพ์นี้มีส่วนคล้ายกับหน้าที่ผู้กรองสาร ดังแบบจำลองต่อไปนี้ (D.M. White , 1950)

แบบจำลองผู้เฝ้าประตูของ D.M. White (1950)

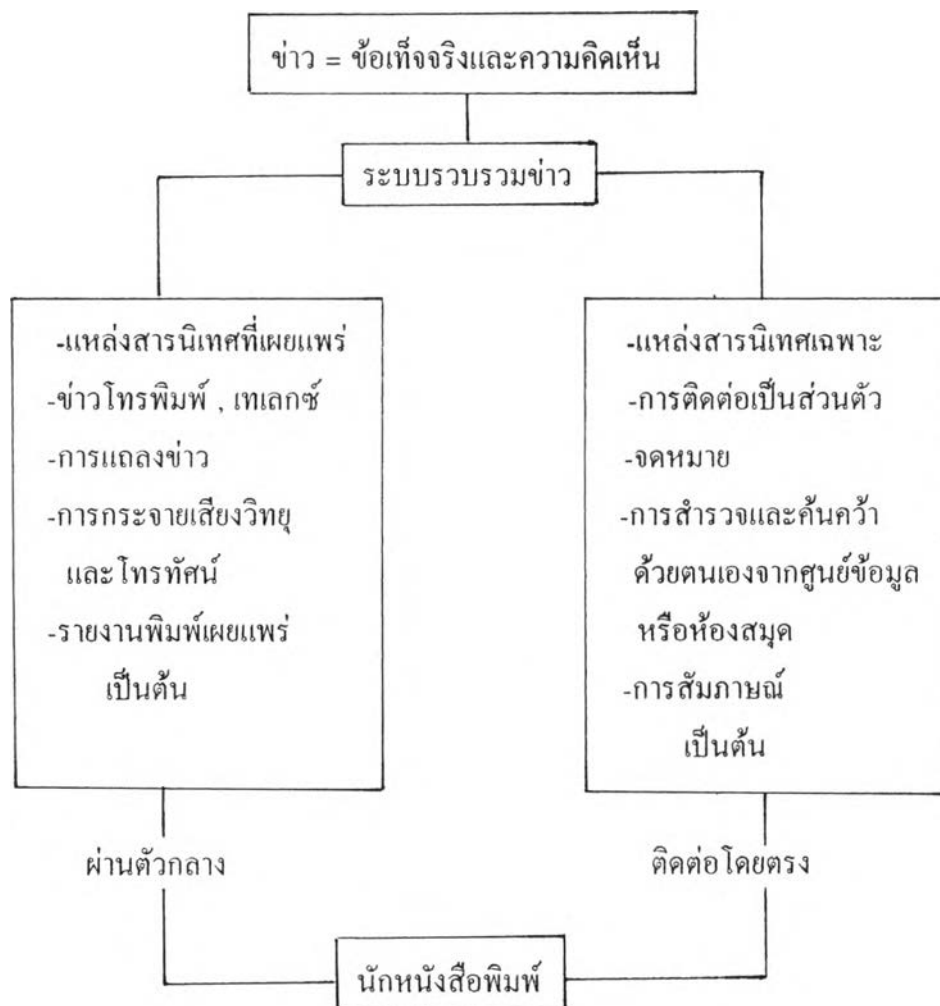
แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นว่า จากต้นตอแหล่งข่าวจะมีข่าวสารมากมายส่งมายังสำนักงานหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่ผู้กรองสาร โดยการคัดเลือกข่าวสารบางข่าวทิ้งไป และคัดเลือกข่าวสารบางข่าวเพื่อตีพิมพ์ โดยมีการตัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อหา หรือลักษณะของสื่อ เพื่อส่งไปยังผู้รับสารต่อไป

อรนุช เลิศจรรยารักษ์ ได้อธิบายถึงหน้าที่ของผู้กรองสารว่าไม่เพียงแต่เลือก หรือปฏิเสธสารต่าง ๆ ที่เข้ามาเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่จัดสารนั้น ๆ ให้อยู่ในรูปที่เขาต้องการ ตลอดจนกระทั่งกำหนดการนำเสนอข่าวสาร เวลาหน่วงเหนี่ยวสารนั้นไว้ หรือเสนอสารทั้งหมดซ้ำ ๆ กัน หรือเลือกเสนอบางส่วนเท่านั้น (อรนุช เลิศจรรยารักษ์ , 2529)

การรวบรวมข้อมูลข่าวสารของนักข่าว

จากการที่ข่าวเป็นข่าวสารที่สำคัญของหนังสือพิมพ์ การรวบรวมข่าวจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ และนับว่าเป็นกิจกรรมที่มีการแข่งขันสูงระหว่างหนังสือพิมพ์ ถ้าพิจารณาจากมุมมองของการแข่งขันอาจแบ่งแหล่งข้อมูลข่าวสาร หรือช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารของนักข่าวได้เป็น 2 แหล่ง / ช่องทาง คือ (Harris , Nicholas and Erbach , 1987)

1. แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่เป็นข้อมูลข่าวสารทั่วไปที่เผยแพร่แก่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ
2. แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ไม่เผยแพร่แก่หนังสือพิมพ์คู่แข่ง หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารเฉพาะตามปกติข่าวหรือเรื่องราวจากหนังสือพิมพ์จะแข่งขันกันตรงข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลข่าวสารเฉพาะนี้

แผนภูมิที่ 3 การรวบรวมข้อมูลข่าวสารของนักข่าว

(Harris , Nicholas and Erbach , 1987)

จากแผนภูมิที่ 3 ข้อมูลที่ได้รับจากทั้งสองช่องทาง บางครั้งต้องมีการสำรวจเพิ่มเติมเพื่ออธิบาย หรือให้ข้อมูลรอบข้าง ซึ่งตรงจุดนี้การแสวงหาข้อมูลข่าวสารจะเริ่มต้นขึ้น การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมทำเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริง และค้นข้อมูลภูมิหลัง

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริง จะทำให้นักหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ นักข่าวจะต้องระมัดระวังอย่างมากในเรื่องของความถูกต้อง โดยตรวจสอบเรื่องทุกอย่างอย่างละเอียด รวมทั้งชื่อบุคคล ตำแหน่ง ชื่อประเทศ และสถานที่ วันที่ ตัวสะกดการันต์ วิธีการหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริงเหล่านี้ คือ การตรวจสอบจากหนังสืออ้างอิง

อิงที่ได้มาตรฐาน เช่น พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรม (Directories) หนังสือชีวประวัติ ประเภทใครเป็นใคร หนังสือรายปี เป็นต้น

การค้นข้อมูลภูมิหลังเป็นการสำรวจข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อดึงเฉพาะจุดสำคัญที่ต้องการออกมา สำหรับอธิบายและให้ข้อมูลรอบด้านของข่าว หรือเรื่องราวที่จะรายงาน หรือเพื่อสำรวจว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ เสนอข่าว เรื่องราว นั้น ๆ อย่างไร จะได้หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการเสนอข่าว นักข่าวได้ใช้แหล่งข้อมูลหลายแหล่งในการค้นข้อมูลภูมิหลัง เช่น เอกสารส่วนตัวที่นักข่าวสะสม ทั้งจากการซื้อและได้รับจากศูนย์ข้อมูล ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ และห้องสมุดอื่น ๆ

ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์

ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ในระยะแรก นักหนังสือพิมพ์เรียกว่า “ แหล่งสะสมข่าว ” หรือ “ Morgue ” ที่เรียกเช่นนี้เพราะเป็นแหล่งเก็บข่าวที่ตายแล้ว หรือข่าวเก่า ล้าสมัย บางแห่งเต็มไปด้วยกองหนังสือพิมพ์ ซึ่งกระดาษเก่าและเหลือง (Diane Miller , 1980) บางคนพยายามที่จะให้ใช้คำว่า “ Morgue ” ต่อไปกับความหมายของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตามไม่เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน เพราะห้องสมุดหนังสือพิมพ์สมัยใหม่ทวีความสำคัญมากขึ้นในการผลิตข่าว และมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมาก บรรณารักษ์ห้องสมุดหนังสือพิมพ์พยายามก้าวตามเทคโนโลยีอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีของกิจการหนังสือพิมพ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น คำเรียกห้องสมุดหนังสือพิมพ์ที่ใช้ทั่วไปในปัจจุบันจึงเปลี่ยนเป็น Newspaper Library หรือศูนย์ข้อมูล (Information Center)

ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญแหล่งหนึ่งที่ใช้ในการผลิตข่าว และเนื่องจากกองบรรณาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบด้านข่าวโดยตรง ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จึงจัดตั้งโดยมีหน้าที่สำคัญที่สุดในการให้บริการกองบรรณาธิการ

ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่จัดหาข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้ข้อเท็จจริง ให้มุมมองที่ลึกซึ้ง ให้แนวคิด และให้ข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมแก่บรรณาธิการ นักข่าว และคอลัมน์นิสต์ เพื่อให้ข่าวและเรื่องราวที่เขียนครบถ้วน สมบูรณ์ มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น และน่าสนใจยิ่งขึ้น ศูนย์ข้อมูลยังทำหน้าที่เป็นแหล่งสำหรับตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและ

เรื่องราว ศูนย์ข้อมูลจะทำหน้าที่คัดเลือกและจัดระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ นักข่าวใช้ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ได้อย่างรวดเร็วและทันทีทันใด โดยเฉพาะความรวดเร็วถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับหนังสือพิมพ์รายวันเพราะต้องออกวันต่อวัน ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ยังมีหน้าที่ในการเก็บรักษาต้นฉบับ คือเก็บตัวหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ทุกฉบับที่บริษัทหนังสือพิมพ์ของตนออก

การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ไม่มีทฤษฎี หรือกฎเกณฑ์กำหนดไว้ตายตัว ดังนั้นหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึงต่างสร้างระบบของตนเอง เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในหน่วยงานเป็นหลัก ระบบของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการพัฒนายังเป็นระบบเฉพาะที่แตกต่างจากระบบของห้องสมุดอื่น ๆ ทั้งห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดเฉพาะ กล่าวคือ (Geoffrey Whatmore, 1973)

1. ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จะสร้างข้อมูลข่าวสารของตนเองมากกว่าจัดซื้อเข้ามาในลักษณะสำเร็จรูป เช่น ในรูปหนังสือหรือหนังสืออ้างอิง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและการใช้ของผู้ใช้ ศูนย์ข้อมูลจึงมีข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่ต้องดำเนินงานในแต่ละวัน

2. การค้นหาคำตอบให้ผู้ใช้ต้องรวดเร็ว และบางครั้งต้องทันทีทันใด รวมทั้งต้องเป็นคำตอบที่สั้น ชัดเจน จุดนี้มีผลกระทบต่อการจัดหมู่ที่ใช้ ซึ่งต้องเป็นระบบที่ทำให้สามารถค้นหาคำตอบได้สะดวก รวดเร็ว ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จึงใช้ระบบหัวเรื่อง ซึ่งก็อาจแตกต่างกันไปตามหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

3. ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ใช้ต้องการเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน ดังนั้นศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จึงต้องมีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มเติมเสมอ ข้อมูลข่าวสารที่ล้าสมัยจะจำหน่ายออกโดยมีข้อมูลข่าวสารใหม่เข้ามาแทนที่ และวิธีเดียวที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ได้ก็คือ การสำรวจข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และวารสาร

4. ทรัพยากรสำคัญของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ไม่ได้อยู่ในรูปเล่มหนังสือ แต่เป็นกฤตภาค (Clippings) ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด และระบบทางบรรณารักษศาสตร์ที่ใช้กับหนังสือก็ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์

5. ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จะเข้ามาเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน และต้องดำเนินการให้เสร็จในแต่ละวันเช่นเดียวกัน

6. ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เปิดให้บริการนานกว่าห้องสมุดประเภทอื่น ๆ เพราะนักหนังสือพิมพ์อาจต้องการใช้ข้อมูลข่าวสารในขณะที่แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ปิดให้บริการ

พัฒนาการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ (พรรณพิมล กุลบุญ , 2534)

ระดับแรก เป็นศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ที่ดำเนินการทุกอย่างโดยใช้คนทำ ไม่มีการนำสื่อหรือเทคโนโลยีใดมาช่วย

ระดับสอง เป็นการเริ่มนำเทคโนโลยีวัสดุย่อส่วนมาใช้ รวมทั้งระบบวัสดุย่อส่วนอัตโนมัติ

ระดับสาม เป็นศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ที่นำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของศูนย์ข้อมูล ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่มีรายได้จากการขายข้อมูลข่าวสารของศูนย์ข้อมูลให้แก่ผู้บอกรับจากหน่วยงานภายนอกโดยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์

การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็ศูนย์ข้อมูลทีดำเนินการโดยการนำเครื่องจักรกลมาช่วย หรือศูนย์ข้อมูลทีทำงานทุกอย่างด้วยคนก็ตาม มีข้อดีบางประการ ดังนี้ (Guidelines for Newspaper Libraries , 1983)

1. ข้อมูลทั้งหมดมารวมกันอยู่ที่ศูนย์กลาง แทนทีนักข่าวแต่ละคนจะเก็บข้อมูลของตนเอง หรือแต่ละหน่วยงานเก็บข้อมูลเฉพาะส่วน ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมารวมไว้ทีเดียวกัน และแม้ว่าศูนย์ข้อมูลจะให้บริการเป็นหลักกับกองบรรณาธิการ ศูนย์ข้อมูลก็ทำหน้าที่ให้บริการแก่บุคคลากรในกองอื่นของบริษัทหนังสือพิมพ์ด้วย การมีศูนย์กลางเก็บข้อมูลทำให้หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการจัดหา จัดเก็บ และดูแลรักษาทรัพยากรทีกระจายกันอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของบริษัทหนังสือพิมพ์

2. ศูนย์ข้อมูลมีบุคลากรผู้มีความรู้ในวิชาชีพ หรืออาจมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาโดยตรง เพื่อพิจารณาคัดเลือกข้อมูลข่าวสารที่เป็นที่ต้องการ นำมาจัดระบบ และช่วยค้นหาข้อมูลข่าวสารให้ได้อย่างรวดเร็ว

3. ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์มีข้อมูลภูมิหลังต่าง ๆ ที่สามารถเรียกใช้ได้ตลอดเวลา ถ้าไม่มีศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ นักข่าวอาจจะเสียข้อเท็จจริงสำคัญบางประการอื่นเนื่องจากไม่มีเวลาไปค้นหาจากศูนย์ข้อมูลอื่น เพราะการทำหนังสือพิมพ์ต้องการความรวดเร็ว หรืออาจเนื่องจากศูนย์ข้อมูลอื่นไม่มีข้อมูลที่ต้องการ

4. ศูนย์ข้อมูลเป็นแหล่งตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลในหนังสือพิมพ์ถูกต้องเที่ยงตรง ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยป้องกันได้ทั้งความผิดพลาด และการละเลยข้อมูลสำคัญในการรายงานข่าว

5. ช่วยประหยัดเวลา ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ช่วยให้นักข่าว และบรรณาธิการประหยัดเวลาในการเก็บและดูแลเอกสารส่วนตัว ซึ่งมักกระจุกกระจายไม่เป็นระเบียบ และทำให้เสียเวลาค้นหาข้อมูลจากเอกสารส่วนตัวดังกล่าว ถ้าเอกสารเหล่านั้นจัดเก็บไว้ในศูนย์ข้อมูลจะได้รับการจัดระบบให้ใช้ได้สะดวก รวดเร็ว นักข่าวและบรรณาธิการจะมีเวลาว่างเพิ่มขึ้นสำหรับการทำงาน

6. ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ช่วยกระตุ้นให้นักข่าวค้นคว้ามากขึ้น รวมทั้งศูนย์ข้อมูลยังช่วยพัฒนาช่องทางใหม่ ๆ สำหรับข้อมูลข่าวสาร เช่น ให้มีการจัดเก็บและค้นหาข้อมูลข่าวสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

7. ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ช่วยให้มีการนำข้อมูลข่าวสารในหนังสือพิมพ์กลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก กล่าวคือ นำหนังสือพิมพ์ที่บริษัทหนังสือพิมพ์ออกมามาจัดทำกฤตภาค และเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับของตนเองไว้เพื่อการค้นคว้าอ้างอิงต่อไป

ในเรื่องของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์นี้ มีนักวิชาการหนังสือพิมพ์หลายคนเห็นความสำคัญ ดังเช่น

พิศิษฐ์ ชาวลาธวัช กล่าวว่า การสะสมและการเพิ่มพูนความรู้ นักหนังสือพิมพ์จะต้องรักษาระดับและทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาระดับการเป็นผู้นำทางความคิด กล่าวคือ รู้ให้จริง เฉพาะเรื่อง และรอบรู้ในหลาย ๆ เรื่อง เพื่อที่จะนำไปสานต่อที่จะรู้ให้จริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การใช้หลักสะสมหนังสือ หรือการเก็บแฟ้มเฉพาะเรื่องไว้ใช้เมื่อถึงคราวจำเป็นจะถูกนำมาใช้ช่วยในการทำงานให้เกิดความคล่องตัวได้ หากมีความสามารถสร้างห้องสมุดหนังสือพิมพ์ได้ จะเป็นประโยชน์แก่คณะทำงานมาก (พิศิษฐ์ ชาวลาธวัช , 2530)

สุภา ศิริमानนท์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของข้อมูลหนังสือพิมพ์ไว้ว่า แหล่งสะสมข่าว หรือ Morgue นั้น บรรดากิจการหนังสือพิมพ์ในระดับเยี่ยม ๆ ของโลก ได้แสดงเป็นอุทาหรณ์ให้เห็นมาช้านานแล้วว่าเป็นส่วนสำคัญของงานที่สำคัญในการดำเนินงานหนังสือพิมพ์ มันช่วยให้ประหยัดเวลา ช่วยให้เกิดความถูกต้อง และช่วยให้หนังสือพิมพ์ของคุณสามารถเอาชนะกิจการหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นคู่แข่งของคุณได้ดีที่สุด (สุภา ศิริमानนท์ , 2525)

เทคโนโลยีในศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์

จากพัฒนาการในระบบการพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ โดยการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ควบคุมการพิมพ์ และจากการดำเนินงานศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ที่ทวีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งความต้องการข้อมูลข่าวสารของกองบรรณาธิการที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เริ่มหันมาให้ความสนใจกับเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ควบคุมข้อมูลในศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ให้ใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการได้ดียิ่งขึ้น การนำระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ หรือระบบกฤตภาคอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนที่กฤตภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คอมพิวเตอร์ค้นเรื่องจากหนังสือพิมพ์โดยตรง ทำให้งานประจำของบรรณาธิการอื่นได้แก่การให้หัวเรื่องกฤตภาค การจัดเก็บกฤตภาค และการตัดกฤตภาคหมดไป เพราะข้อมูลจะเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ทั้งหมด นักข่าวเองก็จะค้นข้อมูลทางคอมพิวเตอร์แทนการใช้กฤตภาค อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ บรรณาธิการยังคงมีความสำคัญในฐานะผู้ทำหน้าที่คัดเลือกข้อมูลข่าวสารเก็บและจัดระบบให้สอดคล้องกับความตนเองการใช้ เช่น การกำหนดคำค้น เป็นต้น

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จำนวนมากได้เปลี่ยนระบบกฤตภาคของห้องสมุด จากที่ทำด้วยคนมาเป็นระบบกฤตภาคอิเล็กทรอนิกส์ การเปลี่ยนระบบใช้ทั้ง

เวลา เงิน และการวางแผนอย่างดี โดยเฉพาะผู้รับภาระหนักคือ บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์

การใช้คอมพิวเตอร์ นอกจากจะเก็บข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์แล้ว ยังสามารถทำครรชนีคำทุกคำ จากข่าว และบทความได้โดยอัตโนมัติ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ยังทำให้นักข่าวไม่จำเป็นต้องใช้ตัวกฤตภาค และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับกฤตภาคอย่างที่เคยเป็นมา และยังใช้คอมพิวเตอร์ค้นได้พร้อมกันหลายคน คอมพิวเตอร์ยังช่วยให้การเข้าถึงวัสดุอื่น ๆ ของศูนย์ข้อมูล เช่น ภาพ แผนที่ หนังสืออ้างอิง วารสาร จุลสาร ฟิล์มเนกาตีฟ นิตยสาร ทำได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการนำครรชนีช่วยค้นวัสดุเหล่านั้น ในปัจจุบันคอมพิวเตอร์มีราคาถูกลง โดยเฉพาะตัวโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์จึงนับเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า และถ้าศูนย์ข้อมูลขายข้อมูลข่าวที่เก็บไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ก็จะทำให้หนังสือพิมพ์มีรายได้เพิ่มขึ้น

ในระบบกฤตภาคอิเล็กทรอนิกส์ ข่าว และบทความจะผลิตออกมาชิ้นแรกโดยนักข่าว และผ่านกระบวนการตรวจสอบแก้ไขในห้องข่าวด้วยระบบ Text - Editing System กล่าวคือ จะผ่านจากบรรณาธิการสู่บรรณาธิการ และผ่านไปยังโต๊ะข่าว (Copy Desk) เพื่อตรวจทานเมื่อเรียบร้อยแล้ว จะส่งข่าว และบทความไปเรียงพิมพ์เพื่อพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์ต่อไป ในจุดนี้เช่นเดียวกัน ข่าว และบทความ ที่ตรวจสอบแก้ไขแล้วจะบันทึกลงฐานข้อมูลของหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ศูนย์ข้อมูลนำไปดำเนินการต่อ (พรหมพิมล ฤๅลบุญ , 2534)

งานของศูนย์ข้อมูลเริ่มต้นด้วยการคัดเลือกข่าว และบทความที่บรรจุอยู่ในฐานข้อมูลของหนังสือพิมพ์ การคัดเลือกจะทำโดยการนำหนังสือพิมพ์ฉบับของวันนั้นมาพิจารณาว่าจะเลือกเก็บข่าว และบทความใด และเรียกข้อมูลที่คัดเลือกแล้วมาดำเนินการให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการค้นคว้า เช่น เพิ่มเติมข้อมูลบรรณานุกรมของข่าว และบทความ ให้คำค้นในลักษณะศัพท์บังคับที่ศูนย์ข้อมูลได้กำหนดไว้ (คอมพิวเตอร์ทำครรชนีในรูปแบบศัพท์อิสระจากตัวข่าว และบทความโดยอัตโนมัติ) เป็นต้น ต่อจากนั้นจึงถ่ายเข้าฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย (Update) และเพื่อให้นักหนังสือพิมพ์เรียกใช้ต่อไป

(Automating the Newspaper Clipping Files , 1987)

ในระบบศูนย์ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ห้องข่าวเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารกับศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ และในขณะเดียวกัน ห้องข่าวก็เป็นผู้ใช้ข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลเป็นกลุ่มแรก ระบบอัตโนมัติที่ศูนย์ข้อมูลใช้จึงต้องทำให้ใช้ง่ายที่สุด กองบรรณาธิการต้องการเพียงค้นชื่อนุคคล ชื่อผู้เขียน หัวเรื่อง หรือคำ หรือแนวความคิดต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้เกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ ให้ได้อย่างรวดเร็วเท่านั้น การแสดงผลข้อมูลก็ควรให้เลือกได้ว่าต้องการให้แสดงแค่ไหน โดยทั่วไปส่วนประกอบของข่าว อันได้แก่ หัวข่าว ชื่อผู้เขียน ภาพประกอบ ฯลฯ จะแยกเป็นแต่ละเขตข้อมูล (Field) และสามารถสืบค้นได้ทุกเขตข้อมูล โดยมีเนื้อหาข่าวแยกออกเป็นอีกเขตข้อมูลหนึ่ง (พรรณพิมล กุลบุญ , 2534)

ในการทำข่าวหนังสือพิมพ์ ความถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา และประหยัดเวลา ถือเป็นหัวใจสำคัญของนักหนังสือพิมพ์ ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ต้องตอบสนองจุดสำคัญดังกล่าวให้ได้ทั้งหมด ความสำเร็จของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับความพยายามของบุคลากรศูนย์ข้อมูล ซึ่งต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่แน่นอน มั่นคง ทั้งงานเล็กและงานใหญ่ ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ต้องถือว่างานทุกชิ้นมีความสำคัญสำหรับศูนย์ข้อมูลทั้งสิ้น ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของบุคลากรศูนย์ข้อมูลจะทำให้บทบาทในฐานะตัวกลางระหว่างนักข่าว และทรัพยากรศูนย์ข้อมูลเป็นที่ยอมรับ และเกิดประโยชน์สูงสุด